

АНТИКЛІНО́РІЙ (від *анти...* і грец. κλίνω — нахилию та орос — гора) — один із елементів головних форм складчастості земної кори, поширених у гірських спорудах різного віку. А. має складну внутр. будову, утвор. сукупністю дрібніших плікативних дислокацій — *антикліналей* та *синкліналей*. Осн. морфол. відмінність А. полягає у підйомі дзеркала складчастості (див. Рис.), завдяки чому А. загалом утворює підняття ансамблю об'єднаних у ньому дислокацій. За нахилом осьових поверхонь складок, які утворюють крила А., розрізняють А. нормальні та аномальні. У перших осьові поверхні

дрібних складок зближуються донизу, у других — догори. Положення дзеркала складчастості суттєво відрізняється від положення деформов. шаруватості на крилах індивід. складок. Чим менша різниця в довжині крил асиметр. складки, тобто чим вона ближча до складки симетричної, тим більшим стає кут між дзеркалом складчастості А. та шаруватістю на крилах індивід. складок. Якщо складчастість ізоклінальна та симетрична, то кут між дзеркалом і шаруватістю становить 90°. Залягання шаруватості за цих умов може бути перпендикулярним до справж. залягання того комплексу верств, які зібрані в антиклінор. ансамбль. Разом із синкліно́ріями А. утворюють складні великі гірсько-складчасті споруди з найвищим розташуванням давніх утворень в осьовій зоні. Такі утворення ще називають мегантикліно́ріями (Карпати, Крим, Альпи, Урал, Кавказ). А. формуються внаслідок підняття й тангенційного стиснення земної кори, що супроводжується процесами складкоутворення.

Рекомендована література

1. Заика-Новацкий В. С., Казаков А. Н. Структурный анализ и основы структурной геологии. К., 1989.

Б. І. Малюк

Бібліографічний опис:

Антикліно́рій / Б. І. Малюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42879>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).